

Årsberetning 2020



Indledning

Silkeborg Retshjælp aflægger hermed den årsberetning for 2020, der er krævet i henhold til retshjælpens vedtægter. Endvidere er den beretning, der er krævet i medfør af § 9, nr. 2 i tilskudsbekendtgørelsen (BKG nr. 637 af 11. juni 2014) af Civilstyrelsen om antal rådgivninger og aktivitetsniveau i øvrigt inkorporeret.

I årsberetningen redegøres der kort for bl.a. organisationen, arbejdet i retshjælpen, økonomien og aktivitetsniveauet i 2020.

Beretningsåret kort

Året 2020 startede usædvanligt godt for Silkeborg Retshjælp, da retshjælpen den 10. januar 2020 kunne fejre 75-års jubilæum. Det var en særlig milepæl, der tydeliggør retshjælpens historiske forankring. Herudover er det et tydeligt tegn på, at behovet for retshjælp har eksisteret i mange år – og det bliver bestemt ikke mindre. Så der er ingen tvivl om, at der er grundlag for, at retshjælpen også kan fejre både et 100- og et 150-års jubilæum.

Men selvom jubilæet uden tvivl var en stor begivenhed, bliver det nok desværre næppe det, som retshjælpen vil huske 2020 for. Ligesom resten af landet blev retshjælpen fra den ene dag til den anden påvirket af "coronakrisen". For retshjælpen betød det, at vi ikke længere kunne yde den vanlige fysiske rådgivning til nye rådsøgende på Silkeborg Bibliotek og på vores adresse på Drewsensvej. Vi måtte nøjes med vores telefonrådgivning, som også helt ekstraordinært i perioder blev udvidet, så det stadig var muligt at få gratis retshjælp i et vist omfang. Det betød også, at den sagsbehandlende retshjælp for en stund blev flyttet hjem til retshjælpens rådgivere, der heldigvis, som følge af at retshjælpen i årene forinden havde gennemgået en større digitalisering, havde mulighed herfor. Men mange ting blev aflyst, og mange ting blev gjort markant anderledes.

Idet den telefoniske rådgivning i realiteten har været det eneste alternativ til den fysiske rådgivning, som retshjælpen har kunnet tilbyde, er der i 2020 også blev igangsat et projekt, der har til hensigt at muliggøre anden digital rådgivning. For nuværende må retshjælpen dog sande, at det, inden for den ressourcemæssige ramme, som retshjælpen er givet, ikke er muligt inden for en overskuelig tidshorisont at søsætte dette.

Organisation og personale

Retshjælpen er en selvejende institution oprettet i 2010 ved omdannelse af den tidligere Arbejdernes Retshjælp i Silkeborg, som siden 1945 har været en sagsbehandlende retshjælpsinstitution. Retshjælpens vedtægter er tilgængelige på hjemmesiden www.silkeborgretshjælp.dk.

Retshjælpens øverste ledelse er dens bestyrelse. Pr. 31. december 2020 havde bestyrelsen følgende sammensætning:

| | | |
|---------|-----------------------------|----------------------------------|
| § 4.1 a | Rikke Wagenblast Sørensen | valgt af den siddende bestyrelse |
| § 4.1 b | Karin Haisler Jessen | valgt af den siddende bestyrelse |
| § 4.1 c | Anette Storgaard | valgt af den siddende bestyrelse |
| § 4.1 d | Anja Have-Hansen | valgt af medarbejdermødet |
| § 4.1 e | Philip Wieclaw Svendsen | valgt af medarbejdermødet |
| § 4.1 f | Ole Andersen Ledig plads | valgt fra Bilag A (Lejernes LO) |

Den 28. september 2020 blev det andet fællesmøde for Silkeborg Retshjælp afholdt. Formålet med fællesmøderne er at inddrage lokalsamfundet i retshjælpsarbejdet og at gøre det muligt for medlemmer af lokale foreninger at deltage i retshjælpens bestyrelsesarbejde.

Bestyrelsen har i beretningsåret afholdt fire bestyrelsesmøder.

Bestyrelsesarbejdet er ikke honoreret. Bestyrelsen har i henhold til vedtægterne besluttet, at retshjælpen alene godtgør de jurastuderende bestyrelsesmedlemmers transportudgifter i forbindelse med bestyrelsesarbejdet, og derudover ikke andre udlæg eller udgifter i anledning af hvervet end traktement i forbindelse med møderne.

Til retshjælpen var der i 2020 gennemsnitligt tilknyttet i alt ca. 30 rådgivere/medarbejdere/andre frivillige. Heraf udgør rådgiverstaben gennemsnitligt 23 personer, som er en blanding af jurastuderende og færdiguddannede jurister. Det er rådgiverstaben, der står for den direkte rådgivning af retshjælpens rådsøgende.

Det er klart, at covid-19-pandemien har gjort 2020 til et stille år rent personalemæssigt. Derfor har de væsentligste forhold i 2020 alene været følgende:

- Der har været udskiftning af én telefonrådgiver og én aftenrådgiver.
- Fire studenterrådgivere er blevet udskiftet – to af dem pga. endt uddannelse.
- Konstruktionen med assisterende rådgivere er blevet en fast del af retshjælpens organisation. To ud af tre af disse assisterende rådgivere er i 2020 fortsat i stillinger som studenterrådgivere.

Alle medarbejdere og rådgivere, bortset fra retshjælpens rengøringsassistent, arbejder helt eller delvist på frivillig basis. Således får bl.a. studenterrådgiverne alene en studenteraflønning for 3 timers indsats om ugen, svarende til højst en tredjedel af deres faktiske indsats.

Retshjælpen vil ikke kunne fungere uden denne betydelige frivillige indsats.

Økonomi

Retshjælpens økonomi er udelukkende baseret på tilskud.

Det væsentligste tilskud kommer fra statens retshjælpspulje efter retsplejelovens § 324, som formidles af Civilstyrelsen. Silkeborg Retshjælp havde indledningsvist søgt om 895.000 kr. i driftstilskud for 2020. Ved bevilling af 30. april 2020 meddelte Civilstyrelsen, at der kunne ydes tilskud opgjort til i alt 811.665 kr. Af dette tilskud udgjorde 715.110 kr. basistilskud, 71.790 kr. udligningstilskud og 24.765 kr. aktivitetstilskud. Efterfølgende har Silkeborg Retshjælp ved bevilling af 27. oktober 2020 modtaget 5.000 kr. til dækning af udgifter i forbindelse med covid-19. Herudover modtog retshjælpen den 25. januar 2021 uventet en efterbevilling på 27.900 kr. Bevillingen skyldtes Civilstyrelsens korrektion af sin oprindelige bevilling fra 30. april 2020.

Retshjælpen modtog ligeledes i 2020 tilskud fra Silkeborg Kommunes § 18-midler (§ 18 i Lov om social service) til understøttelse og værdsættelse af frivilligelementet i retshjælpens virke. I beretningsåret modtog retshjælpen 50.000 kr. fra Silkeborg Kommune.

Retshjælpens samlede tilskudsindtægter har således i alt andraget 894.565 kr. i beretningsåret.

Den helt overvejende del af økonomien hidrører således fra retshjælpspuljen. Orientering om tilskud fra retshjælpspuljen kommer først omkring bevillingsårets 1. maj. Denne sene udmelding medfører, at retshjælpen i årets fire første måneder ikke har mulighed for at lægge et realistisk budget for året. Således blev det endelige budget for 2020 først vedtaget den 25. maj 2020. Dette er meget problematisk for driften i starten af året, men intet tyder desværre på, at ansøgningsproceduren bliver ændret lige foreløbig.

Som følge af at retshjælpen den 30. april 2020 blev bevilliget et betydeligt lavere tilskud end ventet – særligt fordi Civilstyrelsen ikke længere ønskede at yde tilskud til retshjælpens udgifter til befordringsgodtgørelse til studenterrådgiverne – var retshjælpen nødsaget til at iværksætte besparelser, hvilket medførte, at der særligt var færre midler til værdsættelse af frivilligelementet i retshjælpens virke.

Idet Civilstyrelsen imidlertid den 25. januar 2021 korrigerede sin oprindelige bevilling i opadgående retning, har dette medført, at retshjælpen faktisk gik ud af 2020 med et overskud på 24.291 kr. mod et ellers forventet underskud på 3.609 kr.

Herudover bør det bemærkes, at retshjælpen fra 1. januar 2021, som resten af samfundet, skal betale negative renter (0,6 % pt.) af sit indestående i banken (over 250.000 kr.). Idet tilskuddene fra såvel Silkeborg Kommune som Civilstyrelsen udbetales som engangsbeløb, vil retshjælpen opleve ikke-ubetydelige renteudgifter i 2021. Det er u hensigtsmæssigt, at midler der er øremærket retshjælp fremadrettet blot skal viderebetales til bankerne i form af renteudgifter. Det har dog ikke været muligt at indgå en anden aftale med banken, og i øvrigt er det ikke muligt at drive retshjælp uden en bankkonto.

Retshjælpens daglige virke

Retshjælpen har til huse på adressen Drewsensvej 62B, 8600 Silkeborg, hvor der er både kontor- og mødefaciliteter. I lejemålet er der et storrumskontor, et mindre kontor, et fællesrum, to mødelokaler samt toilet og køkken.

Storrumskontoret er omdrejningspunktet for den sagsbehandling og videregående rådgivning, som retshjælpens rådgivere foretager. Både rådgivere, øvrige jurister, den faglige vejleder og den daglige leder arbejder primært i storrumskontoret. Rummet er således retshjælpens hjerte, der giver gode muligheder

for både sparring og supervision. Herudover er der et kontor, der ligger i tilknytning til storrumskontoret, hvor retshjælpens sekretærer sidder og arbejder. De har således mulighed for at være tæt på rådgiverne, men samtidig også mulighed for at lukke døren, når arbejdet kræver det.

Endvidere muliggør de to mødelokaler, at der kan afholdes flere møder i retshjælpen på samme tid, og at de øvrige rådgivere ikke bliver forstyrret af mødeaktiviteten. Når mødelokalerne ikke bruges til fysiske møder, sker det også ofte, at rådgiverne anvender disse lokaler til bl.a. at føre telefonsamtaler uden at blive forstyrret og/eller forstyrre.

De rådeøgendes indledende personlige henvendelse til retshjælpen foregår som udgangspunkt på Silkeborg Bibliotek, hvor retshjælpen lejer et lokale. Retshjælpen har rådgivere siddende på biblioteket tre gange om ugen, henholdsvis mandag, onsdag og torsdag. Her kan rådeøgende skrive sig på en liste og derefter komme ind efter tur.

Som alternativ til muligheden for at kontakte retshjælpen ved at møde fysisk op på Silkeborg Bibliotek, tilbyder retshjælpen også telefonisk rådgivning. Telefonerne bemannes af færdiguddannede jurister, der ofte har en fortid som studenterrådeøgere i retshjælpen. Telefonrådgivernes indsats er fuldt ud frivillig.

Åbningstiden for fysisk fremmøde på biblioteket er følgende: Mandage fra 13.00 til 15.00, onsdage fra 15.00 til 17.00 og torsdage fra 18.00 til 20.00. Her ydes der primært trin 1-rådeøving.

Åbningstiden for fysisk fremmøde på kontoret er følgende: Mandage fra 10.00 til 18.00 og onsdage fra 10.00 til 18.00. Her ydes der trin 1-, trin 2- og trin 3-rådeøving.

Åbningstiden på retshjælpens telefon er følgende: Mandage fra 10.00 til 17.30 og onsdage fra 10.00 til 17.30 og igen fra 19.00 til 21.00. Der ydes alene ny trin-1-rådeøving på telefonen i tidsrummet fra 19.00 til 21.00.

Rådeøvingen

Retshjælpen opererer dels med grundlæggende rådgivning, der primært er mundtlig, og dels med videregående bistand, der hovedsageligt indebærer skriftlig sagsbehandling.

Den grundlæggende rådgivning svarer til tilskudsbekendtgørelsens (nr. 637 af 11. juni 2014) trin 1-retshjælp og ydes således enten som telefonrådgivning eller ved fysisk fremmøde. Denne type henvendelser er anonyme. Alle kan henvende sig og få grundlæggende rådgivning om alle typer problemer, og alle får en eller anden form for hjælp.

Hvis rådgiverne i forbindelse med rådeøgendes første henvendelse, hvad enten det er på biblioteket eller i telefonrådgivningen, skønner, at rådeøgende har behov for yderligere bistand, og rådgiveren finder retshjælpen egnet hertil, tilbydes videregående bistand. Denne type bistand svarer til bekendtgørelsens trin 2-retshjælp.

Den efterfølgende videregående behandling, der altid vil indebære en egentlig sagsbehandling med indhentelse af yderligere oplysninger, rejsning/afvisning af retlige krav mv. sker i form af møder på retshjælpens kontor, skriftlige henvendelser til de i sagen involverede og telefoniske henvendelser. Ved

opstart af en sagsbehandling bekræfter retshjælpen i en skriftlig opdragsbekræftelse, hvad retshjælpens bistand konkret skal angå.

I forbindelse med den videregående behandling i sager, hvor der foreligger en tvist, kan forlig komme på tale. Enten på rådsøgendes, retshjælpens eller eventuelt modpartens initiativ. I disse tilfælde indleder og foretager retshjælpen konkrete forligsforhandlinger. Denne type bistand svarer til bekendtgørelsens trin 3-retshjælp.

For regnskabsåret har retshjælpen foretaget følgende registreringer i henhold til tilskudsbekendtgørelsen:

| | |
|---|------------|
| Retshjælpshenvendelser i alt | 968 |
| Mundtlig rådgivning, trin 1-retshjælp | 898 |
| • Fysisk fremmødt | 571 |
| • Telefonisk | 327 |
| Sagsbehandling, trin 2-retshjælp | 70 |
| • Med tilskud | 43 |
| • Uden tilskud | 27 |
| Forligsforhandlinger, trin 3-retshjælp | 16 |
| • Med tilskud | 10 |
| • Uden tilskud | 6 |

I 2020 har retshjælpen således i alt behandlet 968 henvendelser om retshjælp.

Der er ydet trin-1 retshjælp i 898 tilfælde, trin 2-retshjælp i 70 tilfælde og trin 3-retshjælp i 16 tilfælde. Hvad angår retshjælpen på trin 2 og 3 er betingelserne for tildeling af aktivitetstilskud, jf. tilskudsbekendtgørelsens § 5, ikke opfyldt i 33 tilfælde. Dette skyldes alene, at de økonomiske betingelser ikke har været opfyldt. Således har retshjælpen i alt i 53 tilfælde ydet trin 2- og trin 3-rådgivning, der er tilskudsberettiget.

Fra 2019 til 2020 er antallet af retshjælpshenvendelser til Silkeborg Retshjælp faldet med 124. Faldet skal naturligvis tilskrives covid-19-pandemien, hvor retshjælpens medarbejdere har været nødsaget til at arbejde hjemmefra, og hvor Silkeborg Bibliotek har haft lukket for offentligheden. At faldet alligevel er så beskedent skyldes dog, at retshjælpen har været omstillingsparat og således bl.a. har øget mulighederne for telefonisk rådgivning i de perioder, hvor anden rådgivning ikke har været mulig.

Retshjælpen tilbyder rådgivninger inden for alle sagsområder, men der er nogle sagstyper, der er oftere repræsenteret end andre. Retshjælpen har foretaget følgende registreringer:

| Sagstype | Procentdel af samlede rådgivninger |
|--------------------------|------------------------------------|
| Familie- og arveret | 25 % |
| Offentligretlige forhold | 3 % |
| Ansættelsesret | 2 % |
| Lejeret | 15 % |
| Fast ejendom | 9 % |
| Andre kontraktsforhold | 14 % |
| Udlændingeret | 3 % |
| Personskade | 5 % |
| Dårlig økonomi | 8 % |
| Strafferet | 4 % |
| Diverse | 12 % |

Særligt lejeretlige og familie-/arveretlige spørgsmål fylder således meget i retshjælpens virke. Hertil kommer også retshjælp vedrørende indgåede kontraktsforhold. Endvidere skal også personskadesagerne nævnes, idet de ikke blot udgør en stor del af retshjælpens sagsportefølje, men også hører til den absolut mest sagsbehandlingstunge del. Endvidere bør det bemærkes, at 12 % af retshjælpshenvendelserne er registreret under sagstypen "diverse", der omfatter de henvendelser, som ikke lader sig indplacere i en af de øvrige kategorier. Det er vanskeligt at svare på, hvorfor der i 2020 har været en stigning af registreringer i denne kategori, men det skyldes muligvis, at der i 2020 har været mange coronarelaterede henvendelser, som har været svære at indplacere i én af de øvrige kategorier.

Særlige forhold

Den 10. januar 2020 kunne Silkeborg Retshjælp fejre sit 75-års jubilæum med ca. 50 receptionsdeltagere fra nær og fjern. Tak til alle deltagende.

Retshjælpen havde i 2020 besøg af Arbejdstilsynet, der i den anledning tildelte retshjælpen en grøn smiley.

Der har i 2020 været afholdt tre interne kurser i retshjælpen. Emnerne for kurserne har været: Lejeret og huslejenævnet, Socialguidens virke og emner og opdatering på familiesammenføringsreglerne. Tak skal lyde til Hans Henrik Edlund, Vinnie Binderup og Jens Vedsted-Hansen.

Silkeborg Retshjælp har i 2020 indgået et samarbejde med Silkeborg Krisecenter, hvorved der tilbydes opsøgende retshjælp til de borgere, der er tilknyttet krisecenteret. Erfaringen er, at disse borgere ellers ikke vil søge retshjælpens bistand.

I november 2020 deltog Silkeborg Retshjælp i et webinar arrangeret af SDU i anledning af universitetets rapport "Veje til retshjælp fra et borgerperspektiv". Herudover har retshjælpen i 2020 deltaget i flere undersøgelser fra Justitia.

Midtjyllands Avis har i 2020 skrevet tre artikler om retshjælpens virke.

Retshjælpen har et netværk, "Alle tiders Retshjælp", bestående af tidligere rådgivere og andre interessenter, der holdes opdateret vedrørende driften af Silkeborg Retshjælp. Alle medlemmer af netværket har aktivt tilkendegivet deres interesse i at støtte op om retshjælpen.

Mål for 2021

Formålet med denne årsberetning er ikke kun at reflektere over 2020 og berette om de forhold, der har haft indvirkning på retshjælpens virke i årets løb. Det er tillige hensigten med denne beretning at kigge fremad og give alle interesserede et indblik i, hvad retshjælpen kommer til at arbejde med i 2021. Ambitionerne for 2021 er imidlertid lavere end hidtil, idet det allerede på nuværende tidspunkt må forventes, at covid-19-pandemien og restriktionerne som følge heraf vil få indflydelse på, hvad det reelt er muligt at opnå. Der vil dog blive arbejdet for:

- At gøre Silkeborg Retshjælp mere synlig i lokalsamfundet
- At undersøge mulighederne for digital rådgivning yderligere
- At gøre arbejdet som studenterrådgiver lettere at tilgå ved opstart
- At skabe endnu bedre sikre kanaler for rekruttering af færdiguddannede jurister
- At give retshjælpen et bedre og mere forudsigeligt økonomisk fundament

Niels Langager

Daglig leder, cand.jur., ph.d.